

Budoucí potřeby a priority výzkumu v oblasti bezpečnosti a zdraví při práci v členských zemích Evropské unie

Shrnutí evropské studie

Evropská agentura pro bezpečnost a zdraví při práci shromáždila informace z členských zemí Evropské unie z hlediska jejich budoucích potřeb výzkumu, které tvoří základ nové zprávy „Budoucí potřeby a priority výzkumu v oblasti bezpečnosti a zdraví při práci v členských zemích Evropské unie“.

Cílem bylo shromáždřit aktuální informace o jejich budoucích potřebách v oblasti výzkumu a priority, za účelem poskytnutí informací o výzkumných programech Evropské komise, zlepšení spolupráce mezi orgány Společenství a členskými státy, a rovněž vést výzkum v oblasti bezpečnosti a zdraví při práci v příštích deseti letech.

Každých členský stát byl požádán, aby oznámil vznikající rizika a budoucí potřeby a priority v oblasti BZP. Tyto informace měly rovněž obsahovat stanoviska sociálních partnerů a rovněž všech příslušných výzkumných institucí, podle praxe v jednotlivých zemích. Konečná zveřejněná shrnující zpráva je založena na zprávách z jednotlivých členských zemí.

Tato zpráva poskytuje obecné závěry týkající se budoucích potřeb a priority v oblasti výzkumu BZP, které jsou sumarizované níže.

Budoucí potřeby a priority výzkumu v oblasti bezpečnosti a zdraví při práci v členských státech Evropské unie.

„Záměrem je identifikovat budoucí evropské potřeby a priority výzkumu v oblasti bezpečnosti a zdraví při práci.“

Tato zpráva si klade za cíl podpořit diskusi v členských státech Evropské unie ohledně budoucích evropských potřeb a priorit v oblasti výzkumu bezpečnosti a zdraví při práci. Evropská agentura tudíž požádá v roce 2000 následný projekt, za účelem získání zpětné vazby o závěrech zprávy. Na základě těchto komentářů byl stanoven cíl poskytnout konsolidovaný dokument, který bude použit pro formulaci budoucích priorit a potřeb v oblasti výzkumných programů v Evropské unii.

Celkové potřeby a priority v oblasti výzkumu BZP

Bylo identifikováno deset celkových priorit, každá z nich byla nejméně dvěma třetinami členských zemí uvedena jako budoucí priorita výzkumu BZP (viz Rámeček 1)

Rámeček 1. Celkové priority výzkumu v oblasti BZP

■	Psychosociální rizikové faktory
■	Ergonomické rizikové faktory
■	Faktory spojené s chemickým rizikem
■	Bezpečnostní rizika
■	Řízení rizika v malých a středních podnicích
■	Choroby z povolání a jiné choroby spojené s prací
■	Rizika u konkrétních činností
■	Vyhodnocení rizika
■	Nahrazování nebezpečných látek
■	Faktory spojené s fyzickým rizikem

Legenda:
počet členských států, které věnovaly zvláštní pozornost jednomu riziku, nebo více rizikům v určité kategorii

- = rizika uvedena 13 x.
- = rizika uvedena 12 x.
- = rizika uvedena 11 x.
- = rizika uvedena 10 x.

Psychosociální témata, ergonomika a faktory spojené s chemickými riziky se staly hlavními prioritami pro budoucí výzkum. Téměř všechny členské státy uvedly tyto tři oblasti jako prioritní témata u několika kategorií. V rámci psychosociálních témat byl kladen důraz na stres při práci. V oblasti ergonomiky byla věnována zvláštní priorita ruční manipulaci a pracovním postojům.

Co se týče chemických rizik, toxických/nebezpečných chemikálií a zvláště pak karcinogenních látek, tyto oblasti byly stanoveny jako priority. Další prioritou bylo provedení dalšího výzkumu v nahrazování chemikálií za účelem snižování rizik, která se jednotlivě objevila mezi 10 hlavními prioritami a došlo i k identifikaci priorit mezi chemikáliemi v rámci kategorie vyhodnocování rizika.

Další nejčastěji zmiňovaná priorita se týkala bezpečnostních rizik (zvláště lidského faktoru) následovaného řízením rizika v malých a středně velkých podnicích. Malé a středně velké podniky se rovněž umístily vysoko v kategorii priorit týkajících se konkrétních skupin a pracovních organizačních témat.

Dvě třetiny členských států zmínily rovněž: choroby z povolání a jiné choroby spojené s prací; rizika spojená s konkrétními aktivitami; vyhodnocování rizik; náhrady chemikálií; a faktory týkající se fyzického rizika.

V oblasti chorob z povolání a ostatních chorob spojených s prací členské země opět identifikovaly potřebu dalšího výzkumu problémů způsobených psychosociálními a ergonomickými faktory, jakož i ty, které jsou způsobeny vystavením různé kombinaci faktorů, včetně složitých kombinací vyplývajících ze zavedení nových technologií. Co se týče fyzikálních faktorů, zvláštní zájem je věnován hluku, elektrickému a magnetickému poli.

Na nejdůležitějším místě se objevovaly priority výzkumu týkající se řízení rizika a vyhodnocování rizika. Jak již bylo uvedeno výše, vyhodnocení rizika týkající se nebezpečných chemikálií a karcinogenních látek bylo uváděno na předních místech, stejně jako řízení chemických rizik prostřednictvím jejich nahrazení méně škodlivými látkami. Bylo odkazováno na řízení rizika v malých a středně velkých podnicích. Ostatní vybrané oblasti řízení rizika zahrnovaly integrované systémy řízení BZP a záležitosti spojené s tematickou certifikací a kompetencí.

Priority v rámci hlavních kategorií pro výzkum OSH

Společnost a organizace práce

Jako subjekty s konkrétními potřebami byly uváděny hlavně malé a středně velké společnosti. (Viz Rámeček 2). Existují rovněž určité skupiny jako jsou stárnoucí dělníci a lidé se sníženou pracovní schopností, o které mají členské státy zvláštní zájem. Vzhledem k měnícím se pracovním schémátům vyvstala jako témata pro budoucí výzkum práce na dálku a na základě externí smlouvy. Na odborném semináři byla rovněž věnována pozornost osobám samostatně výdělečně činným.

Řízení a technologie

Vyhodnocování rizika je stále vnímáno jako důležité téma, které má nejvyšší priority v kategorii „řízení a technologie“. Integrace systému řízení BZP do ostatních systémů řízení (jako je řízení jakosti a ekologická témata) byla rovněž uváděna jako důležité téma. Byl kladen důraz na externí pomoc,

např. učení se od druhých (nejlepší praxe, benchmarking), učení se a rozvoj schopností.

Co se týče technologického rozvoje, členské státy zdůraznily potřeby výzkumu na poli rozvoje a použití nových produktů, výrobních metod, procesů a vybavení pro odstranění, nebo snížení rizik. Zájem byl rovněž v oblasti nahrazování chemikálií.

Rizika v pracovním prostředí

Rizika v kategorii „pracovního prostředí“ přitáhla největší zájem, což naznačuje, že jsou zde stále mezery ve znalostech týkajících se toho, jak tato rizika řídit.

Účinky na zdraví

Relativně vysoké skóre v této kategorii odráží zvyšující se povědomí o důležitosti zaměřit se jak na zdravotní, tak bezpečnostní aspekty v prevenci profesních rizik.

Konkrétní a jiná témata týkající se pracovního prostředí a zdraví

Pouze pár zemí uvedlo rizika spojená s konkrétními činnostmi. Zvláštní pozornosti se dostalo zemědělství, výrobě, stavebnictví, dopravě, zdraví a sociální práci. Jedna země se zajímala o zvláštní profesní skupiny.

Rámeček 2. Priority výzkumu v rámci hlavních kategorií BZP

Společnost a organizace práce

■	malé a středně velké podniky
■	studie nákladů/zisku týkající se BZP
■	analýza BZP, náklady na úrazy a choroby
■	Externí pracovní síly
■	Stárnoucí dělníci
■	Lidé se sníženou pracovní schopností
■	Práce na dálku
■	Osoby samostatně výdělečně činné
■	Organizační kultury
■	Dočasní pracovníci – brigádníci
■	Mladí dělníci

Řízení a technologie

■	Vyhodnocování rizik
■	Řízení rizik v malých a středně velkých společnostech
■	Nahrazování nebezpečných látek
■	Nové bezpečné výrobky, výrobní metody, procesy a vybavení (pro prevenci rizik způsobených ergonomickými, bezpečnostními, biologickými, fyzikálními, nebo psychologickými rizikovými faktory)
■	Systémy řízení BZP, certifikace řízení BZP, integrace v ostatních systémech řízení.
■	Správná praxe, benchmarking
■	Učení se a rozvoj dovedností, metodiky vzdělávání
■	Prevence úrazů
■	Zvyšování zdraví na pracovišti, způsoby zdravotnických služeb při práci
■	Oznamování a vnímání rizika
■	Účast managementu a pracovníka
■	Bezpečnost strojního zařízení, bezpečnost podniku a ruční manipulace (tj. vyhodnocení rizik spojených s provozem, servis a údržba strojního vybavení a zařízení)

Rizika v pracovním prostředí

■	Faktory spojené s psychosociálním rizikem
■	Faktory týkající se ergonomického rizika
■	Faktory spojené s chemickým rizikem
■	Bezpečnostní rizika
■	Faktory týkající se fyzikálního rizika
■	Faktory týkající se biologického rizika

Účinky na zdraví

■	Choroby z povolání a další s prací spojené nemoci
---	---

Specifická témata

■	Rizika při specifických činnostech
■	Rozvoje metodik

Legenda:

počet členských států, které věnovaly zvláštní pozornost jednomu riziku, nebo více rizikům v určité kategorii

- = rizika uvedená 12-13 x.
- = rizika uvedená 10-11 x.
- = rizika uvedená 8-9 x.
- = rizika uvedená 6-7 x.

Potřeba evropské spolupráce

Členské státy na závěr konstatovaly, že hlavní potřeba spolupráce na evropské úrovni spočívá v organizaci společných výzkumných projektů a programů.

Partneři při přípravě zprávy

Tematická síťová skupina agentury zabývající se výzkumem práce a zdraví poskytla pomoc při organizování a monitorování studie. Tato skupina se skládá z odborníků na výzkum BZP z členských zemí EU, sociálních partnerů a Evropské komise. Laboratoř zdraví a bezpečnosti (HSL), ze Spojeného království pomáhala při analýze národních zpráv z členských zemí a při přípravě shrnující zprávy. Práce byla prováděna v rámci tematického výzkumného centra – práce a zdraví.¹

Evropská agentura zorganizovala v červnu 1999 odborný seminář v Bilbau, za účelem diskuse o předběžných výsledcích tohoto projektu. Účastníci semináře patřili mezi osoby s rozhodovací pravomocí a odborníky v oblasti výzkumu BZP z členských zemí, Evropské komise, Evropských výzkumných institutů, rekrutovali se z řad sociální partnerů a rovněž z USA.

Jak získat zprávu

Souhrnná zpráva je k dispozici v angličtině na webové stránce agentury <http://agency.osha.eu.int/publications/reports/resprior/>.

Tištěnou zprávu – „Budoucí potřeby a priority výzkumu v oblasti bezpečnosti a zdraví při práci v členských zemích Evropské unie“, Evropská agentura pro bezpečnost a zdraví při práci, 2000, ISBN 92-828-9254-9 je možné objednat u Úřadu evropských publikací (EC's Publications Office EUR-OP) v Lucemburku (<http://eur-op.eu.int>), nebo u jeho prodejců. Cena je 7 Euro (bez DPH).

Tento informační list je k dispozici ve všech jazycích EU na <http://agency.osha.eu.int/publications/factsheets/>.

¹ Tematické centrum pro výzkum práce a zdraví (Topic Centre on Research – Work and Health) je konsorciem 10 největších výzkumných institutů v Evropské unii.